

123. — BARCELONA. — RAMBLA DE CANALETAS

ECONOMIA I SOCIETAT S.XX

1900-1930

Ramon Castell. INS Júlia Minguell

EVOLUCIÓ DEMOGRÀFICA

Inici transició demogràfica

Davallada taxa mortalitat, 1877-1930 (30'5-21'2‰), millora alimentació i infraestructures urbanes higienicosanitàries. Menor incidència malalties infeccioses, millora servei de neteja i clavegueram, control potabilitat de l'aigua i higiene dels aliments. Retrocés mortalitat infantil i augment esperança de vida, 34'8 a 50 anys (1900-1930).

Creixement població, davallada mortalitat i natalitat alta, 1900-1920 (18'5-21'3 milions). 2 dècada s.XX, descens de natalitat irregular a ESP, més urbanització i planificació familiar. Modernització demografia retard respecte a EU (fins 2m. s.XX).

CATALUNYA: transició demogràfica més avançat (1900-1930: mortalitat 23'3-15'5‰, Natalitat 26'1-20'3‰, Esperança de vida 1900-1930, 35'5-53'8 anys). Augment de població 1'8-2'8 milions, importància onada migratòria 2ª dècada s.XX.

any	POBLACIÓ (milers)		NATALITAT (‰)		MORTALITAT (‰)		ESPERANÇA VIDA (anys)	
	ESPANYA	CATALUNYA	ESPANYA	CATALUNYA	ESPANYA	CATALUNYA	ESPANYA	CATALUNYA
1900	18594	1984	33'8	26'1	28'9	23'3	34'8	35'5
1910	19927	2082	32'6	24'2	23	21'1	41'7	45
1920	21303	2344	29'4	22'7	23'3	18'3	41'2	47'4
1930	23563	2791	30'3	20'3	21'3	15'5	50	53'8

EVOLUCIÓ DEMOGRÀFICA

Moviments migratoris

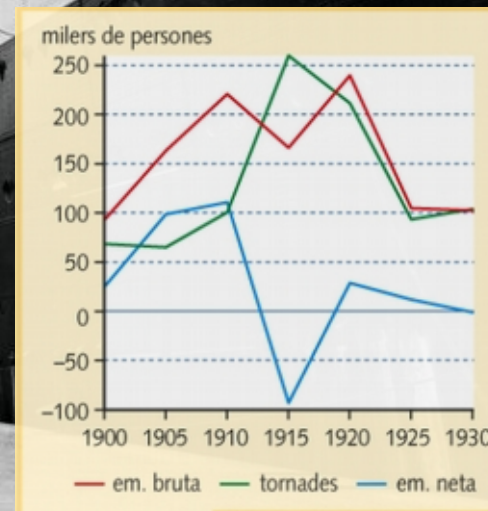
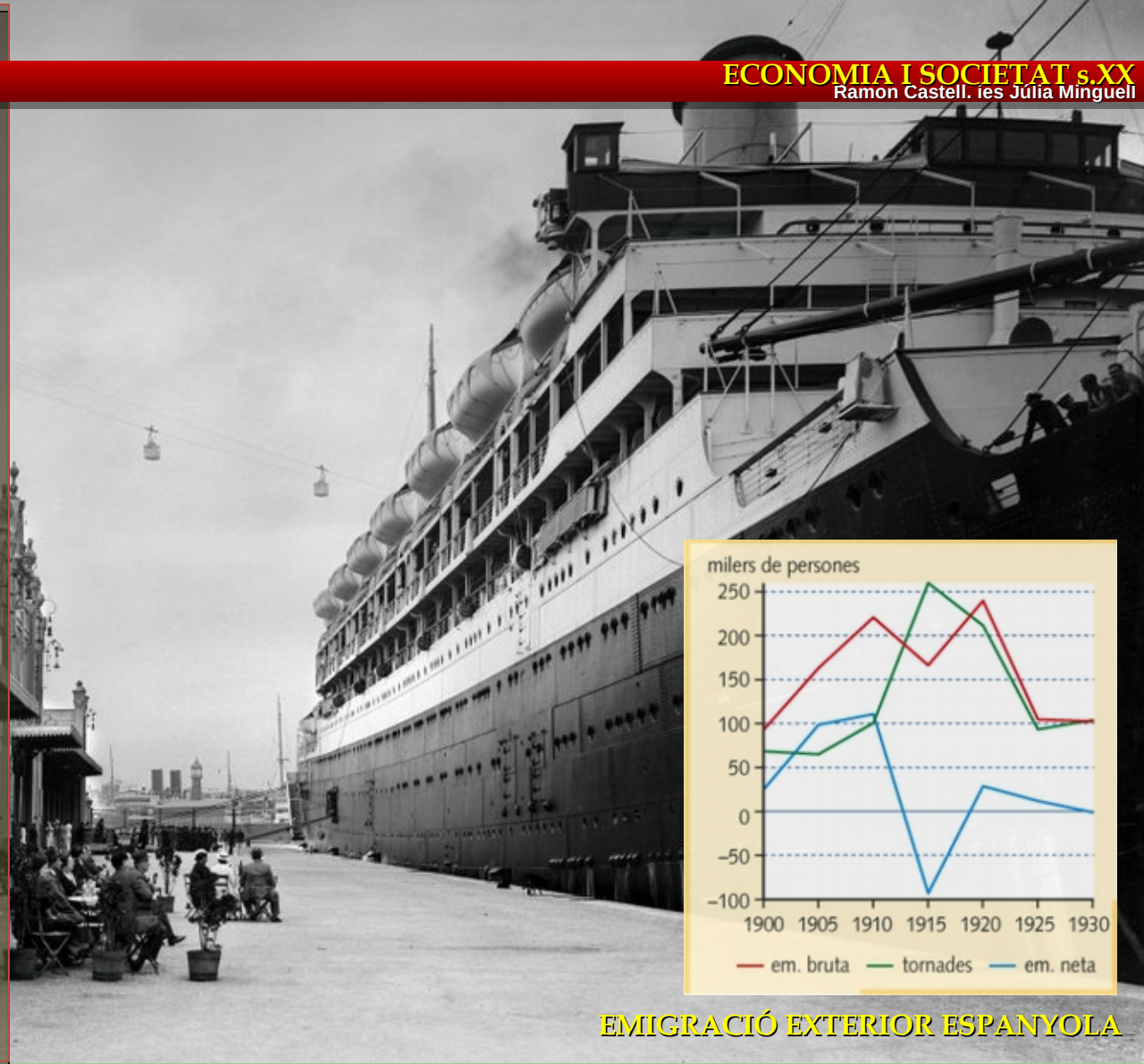
1900-1931, ESP. **moviments migratoris interiors**, redistribució regional de població. Desplaçament cap a sectors moderns de l'economia. Disminució població activa agrària de 5 a 4 milions. MAD, BCN, Bilbao i Sevilla destinació emigrants de les zones rurals de Castella, Múrcia, Aragó i províncies orientals AND. CAT destinació forta immigració (1930 1/5 residents nascuts fora).

Emigració Ultramar important. Destinació Amèrica Llatina. Causes: falta transformacions econòmiques i creixement població, i millora navegació transatlàntica.

Intensificació urbanització

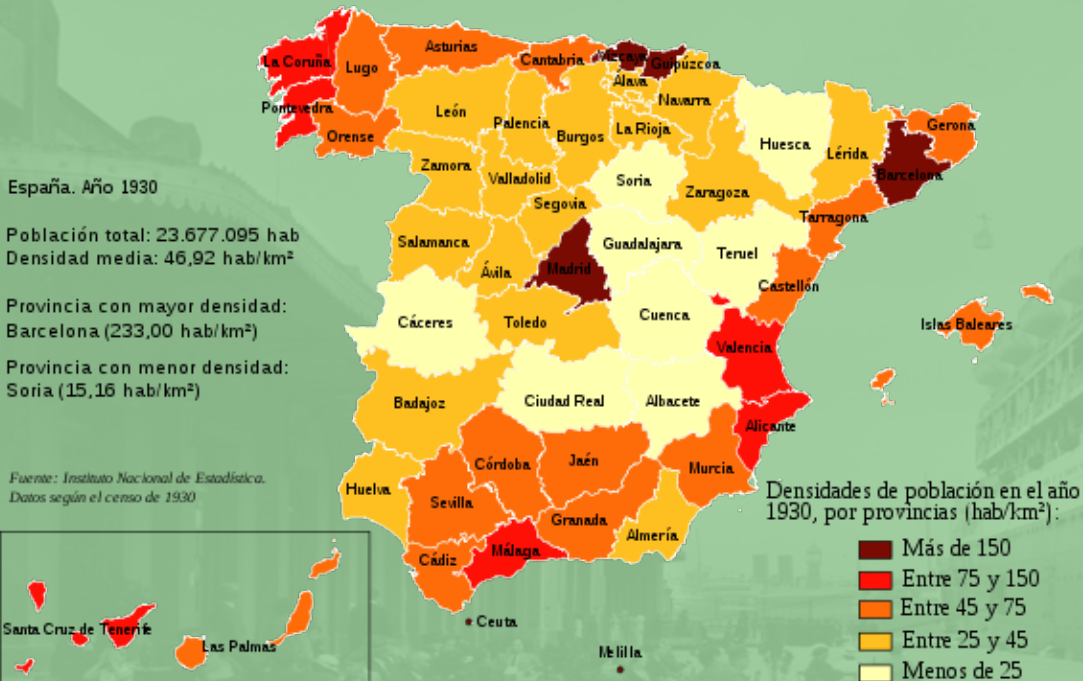
Moviments migratoris 1918-1929, concentració nuclis urbans. Creixements MAD i BCN (1930 +1milió hab.). augment centres industrials i miners importants País Basc, Astúries, i CAT (Badalona, Sabadell i Terrassa).

BCN, transformació urbana: augment dimensions de la ciutat i agregació municipis del Pla de BCN (Gràcia, St. Martí, Sants,...) i construcció nous habitatges arribada immigració. Reestructuració interior: Via Laietana (1907), xarxa transports (tramvia, metro, ferrocarril Vallès), ampliació comunicacions (port, aeroport), remodelació Montjuïc (expo 1929)

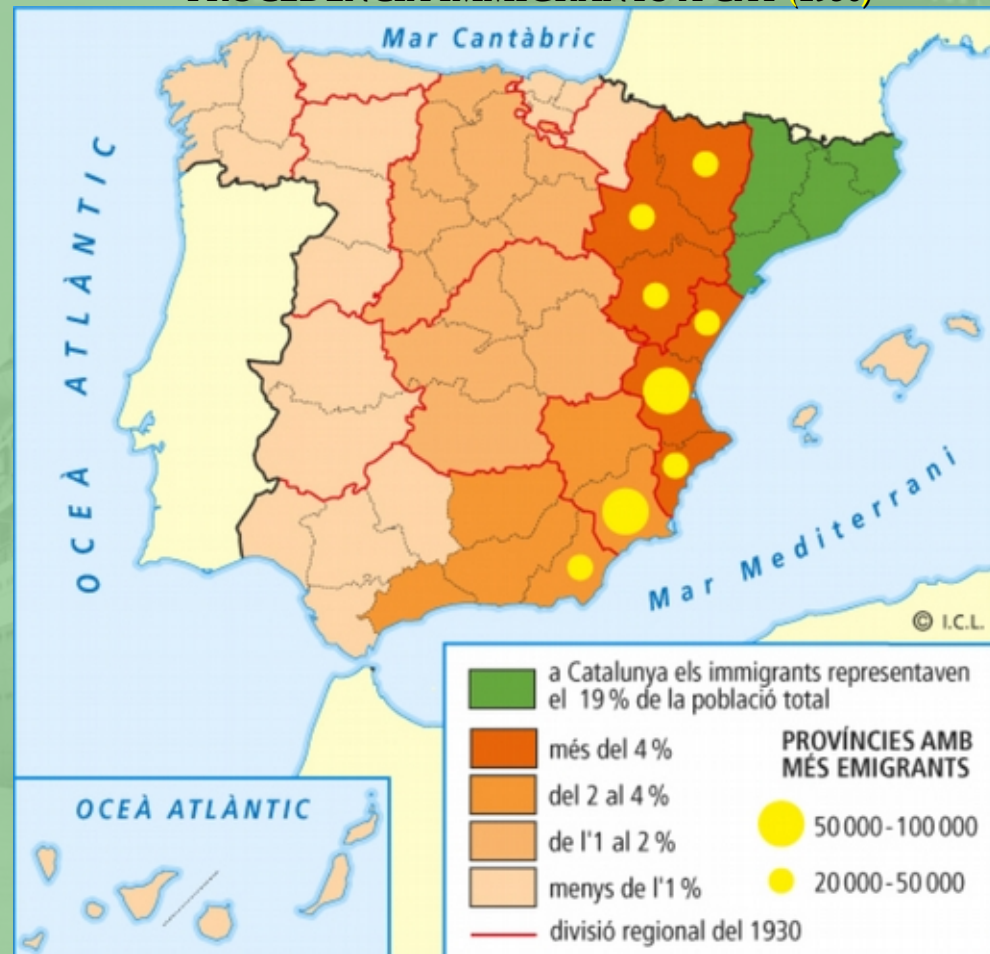

EMIGRACIÓ EXTERIOR ESPANYOLA

DISTRIBUCIÓN DE LA POBLACIÓN EN ESPAÑA (1930)

PROCEDÈNCIA IMMIGRANTS A CAT (1930)

ENDARRERIMENT AGRARI I CONFLICTIVITAT PAGESA

La crisi agrària

ESP i EU, crisi agrària finals s.XIX.

Agricultura tradicional de secà: +cereals, olivera i vinya. Baix rendiment. Ramaderia ovina (producció llana).

Crisi cerealista.

Arribada a EU productes agraris de països amb agricultura extensiva més competitiva (Argentina, EUA, Canadà i Rússia). Preus més baixos, producció elevada, reducció temps i costos de transport.

Conseqüències: baixa de preus, reducció ingressos i caiguda beneficis.

Protestes **Liga agrària**, grup de pressió propietaris cerealístics per obtenir aranzel protector. Disminució beneficis, reducció salaris jornalers. Període agitacions pageses al camp 1/3 s.XX.

Crisi viticultura.

Intensitat a CAT, extensió conreu vinya per la plaga fil·loxera a França. 1910, extensió plaga i destrucció milers hect. de vinya. Mort vinya autòctona, pèrdua collites i esfondrament econòmic conreadors (rabassaires). Solució replantant ceps americans.

Conflicte entre propietaris i rabassaires (fins II Rep.). inversions rabassaires en l'auge vitícola i defensa de la vigència dels contractes de rabassa morta. Propietaris, mort 2/3 dels ceps anul·lació vells contractes per contractes més curts (limitació drets dels pagesos sobre la tinença de la terra i conversió a arrendataris).

ENDARRERIMENT AGRARI I CONFLICTIVITAT PAGESA

Evolució agrícola

Superació crisi: mesures aranzelàries i creixement de la producció (demanda urbana). 2 causes:

Noves rompudes i intensificació conreus.

Augment fertilitzants artificials, selecció de llavors, disminució guaret, increment mecanització i conversió a regadiu de noves terres. Millora productivitat 55%, zones desiguals (1930, encara més baixes de EU).

Introducció nous conreus.

Plantes farratgeres (ramaderia), increment carn i llet per demanda urbana.

Especialització conreus (olivera, vinya, cítrics). Destinats exportació.

Consolidació conreus cereals. 50% del total agrari Menys dinàmic i baixa productivitat. Dominants a AND, Extremadura i 2 Castelles. Preus alts cereals respecte a EU, dificultat renda disponible pels consumidors i poca demanda pel creixement industrial.

Agricultura CAT.

Evolució semblant a ESP, però + augment productivitat i reducció població agrícola. BCN i TGN ampliació regadiu i xarxa transport, agricultura especialitzada carn, hortalisses, verdures i fruita. Abastiment urbà BCN. Comarques més pobres, conreu cereal i productivitat +baixa.

Nous conreus arròs Delta de l'Ebre, i creixement sector ramader (boví/porquí). Viticultura disminució 1/3 crisi llarga i profunda. Conreus oli (TRG i LLD), fruits secs i patates. Cítrics, exportació.

Problemes del camp espanyol.

1/3 sXX, enorme desigualtat en estructures de propietat de la terra: **latifundis** (Extremadura i Andalusia), majoria població condicions de vida pròximes a la subsistència.

Conflictivitat social, exigències reforma agrària, accés pagesos a la propietat de la terra.

Minifundis (Galícia), mala qualitat de la terra i augment productivitat, condicions de subsistència. Emigració molts petits pagesos. Polítiques d'augment de regadiu en zones de secà. Creació confederacions conques hidrogràfiques (Pr. Rivera) i Pla Nacional d'Obres Públiques (II República).

Inicis s XX, **problema principal gran quantitat pagesos sense terra.**

Mesures insuficients repartiment de terres. Pressió grans propietaris, impossibilitat de cap reforma agrària fins al 1932 i la II República.

Trabajadores de pasas comiendo

Eduardo Rivera
21-5-904 14-14

INDUSTRIA

Canvi energètic i avenços tecnològics

No ves fonts d'energia. Difusió ús del petroli i l'electricitat. Ús electricitat, mecanització producció industrial i disminució costos de fabricació. Progrés electrificació.

dues etapes:

► **1880, enllumenat públic i transport urbà.**

► **1914-1930, generalització ús industrial.**

CAT, generació electricitat i substitució del carbó. Producció centrals elèctriques al Pirineu.

Nova revolució del transport: automòbil.

1860, expansió telègraf. 1920' telèfon i ràdio. Restringit a l'àmbit urbà i en menor mesura que a EU.

Creixement industrial

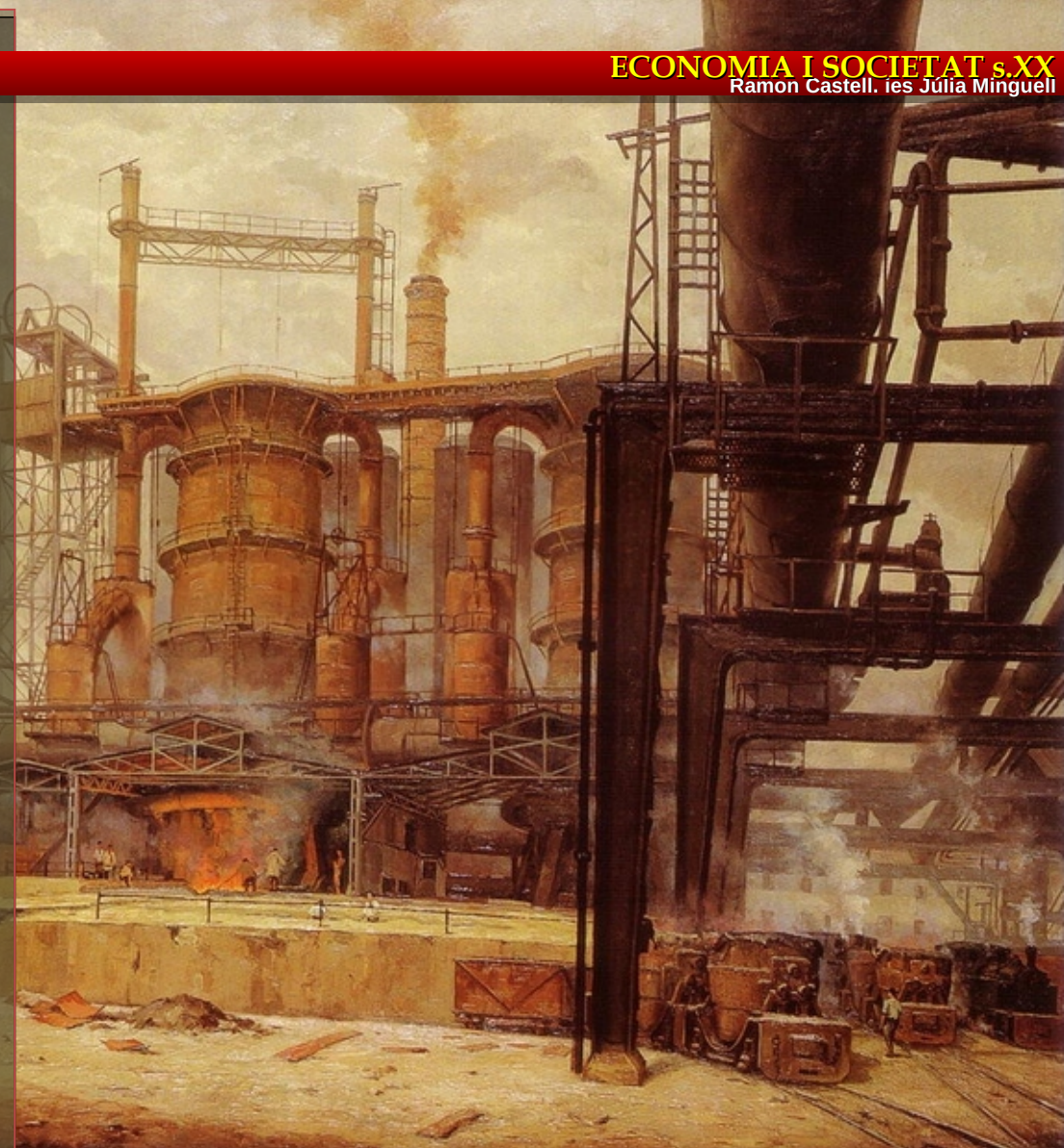
1/3 s.XX increment 60% producte industrial. Pes important de l'indústria CAT. Aparició noves indústries i consolidació de les existents. Predomini indústria de béns de consum.

Sectors tradicionals i noves indústries

Indústries tradicionals alimentària i tèxtil, expansió. Ind. Química, fabricació fertilitzants, medicaments, pintures i explosius.

Indústria siderúrgica biscaïna, creixement (Altos Hornos de Vizcaya): beneficis de les exportacions (mineral de ferro i acer) inversions: navals, assegurances, químiques, elèctriques, banca, construcció de maquinaria.

Noves indústries. Elèctriques, centrals elèctriques i xarxa de subministrament. **Metal·lúrgica**, expansió automòbil (Hispano Suïza) i electrodomèstics. **Petroli** (Campsa). **Construcció** (ciments Asland).

INDUSTRIA

Difusió territorial de la indústria

CAT/PB nuclis principals. Industrialització extensió MAD, GAL (conserves) i Cornisa Cantàbrica (siderúrgia i derivats metal·lúrgics). VAL (moble i juguina). Desequilibri territorial distribució de la renda, zones industrials, NAV, VAL i CAST-LL (disminució de la població).

Millora comunicacions

Millora notable camins i carreteres, electrificació ferrocarril i noves xarxes, transports urbans (metro i tramvia), telefonia i radiodifusió. Creació grans infraestructures finançades per l'Estat.

Intervencionisme de l'Estat

► Política intervencionista:

concessions d'ajudes (excepcions fiscals, subsidis i comandes directes de l'administració) per estimular la inversió privada (indústries tecnològiques)

augment proteccionisme

1891, aranzel duaner i retorn al proteccionisme. 1906 i 1922. proteccionisme del carbó. Acords entre empreses per fixar preus i quotes repartiment del mercat. ESP, preus de venda de carbó més elevats de EU i limitació demanda.

Mesure protectores, afectació negativa de l'economia, indústria productivitat baixa i poc competitiva. Positiu; foment indústria nacional i articulació mercat interior.

INDUSTRIA

Recuperació econòmica després del 98.

desastre 98. Pèrdua colònies:

Desaparició mercats colonials. Perjudici exportació teixits, farines, petita maquinària i altres productes. Encariment dels béns importats de les antigues colònies.

Devaluació de la pesseta per endeutament de la guerra.

Principis s.XX, indicis recuperació: inflació baixa, reducció deute públic i repatriació capitals (creació de bancs i empreses).

Conjuntura primera guerra mundial.

Neutralitat ESP, a la IGM. Expansió econòmica, subministradora productes industrials i agraris. Increment demanda exterior, estimul creixement producció (siderúrgia basca, mineria asturiana, indústries tèxtils, metal·lúrgia catalana) i grans beneficis. Increment de preus, procés inflacionari (augment del preu del blat 72%).

Conjuntura IGM, bons negocis i enriquiment fàcil. Creixement especulatiu (productes de luxe i no millora sistemes productius): Classes populars, empitjorament nivell de vida, inflació sense augment de salaris (increment cost de la vida 15-20%). Onada de protestes: vagues i reivindicacions obreres.

Fi del conflicte. Caiguda de la demanda i forta crisi (1920-23).

Tancament d'empreses. Desocupació. Més incidència sectors tèxtil i agrícola.

Efectes crisi del 29.

Crac del 29. Crisi internacional. Incidència menor a ESP, poc pes del comerç exterior (proteccionisme aranzelari).

Afectació sectors econòmics més dinàmics (exportació exterior), productes agrícoles (vi, cítrics, oli) i minerals. Depreciació de la pesseta, millora de la competitivitat exportacions.

SOCIETAT

GRUPS SOCIALS.

Món del Camp.

grans propietaris rurals: Antiga oligarquia, augment del patrimoni amb la compra de noves terres.

Nova burgesia agrària: Propietària de grans empreses i negocis, adquisicions importants de patrimoni rural (diversificació inversions i rendes).

Pagesos: diferències respecte a les formes de propietat en les regions d'Espanya. Propietaris, arrendataris i jornalers.

Societat Urbana.

Augment pes i influència classes urbanes. Nous hàbits i valors socials: societat de masses. Ciutats, estratificació social, segregació per barris, associacions lúdiques, culturals i d'oci.

Burgesia industrial en augment (industrials tèxtils catalans i siderúrgics bascos) i consolidació burgesia financera. Fusió amb la vella aristocràcia de sang.

Classes mitjanes. Desenvolupament comerç, finances i administració: funcionaris de 'coll blanc' i professionals liberals.

Obrers industrials. Majoria capes populars a CAT, PB, AST i MAD. Condicions de vida millors que la dels jornalers del camp (llargues jornades laborals, sous insuficients, habitatges insalubres, barris sense infraestructures. Crisis econòmiques, empitjorament condicions, protestes obreres i conflictivitat social.

SOCIETAT GRUPS SOCIALS.

Nova sociabilitat urbana.

Augment món urbà i configuració societat de masses. Nous valors socials, noves formes de sociabilitat i d'oci, extensió de la cultura capes socials més amplies. Nous transports (ferrocarril, metro i tramvia) i mitjans de comunicació de masses (Premsa i ràdio).

Augment qualificació educativa. 1/3 població alfabetitzada (1877) i 1930 (70%).

Aparició premsa de masses, creació estat d'opinió. Relació ciutadans i poder. Opinió pública independent.

Difusió associacionisme. Plataforma difusió noves idees, reunió i debat (casinos i ateneus).

Difusió excursionisme i l'esport.

